

GOJKO JANJUŠEVIĆ

UBI ME, TA ZVIJEZDA

dok toči crno tijesto ispod nokata, dok nešto gole-
mo koliko je netrecivo iz mene u nepovrat odazi,
dok se, evo, objedinjuju sjenke i sablasnosti, kojima
se ne može,
ne može
doakati
o neumitna formulo izmedu neba i mozga
te zatreptale iluznosti i nesanicice, daleke i neo-
pijlike kule svetilje, zaprepašeno u neprobojne
obliske zgrušale tvorevine, u koju se ne može
koja se i samim zvijezdama opire
koja do sebe i rukama i nogama ne dà
koja se zmužljikom bitćevima od rijeke potamnjelih
svjetlosti brani
u znaku tamne strane mjeseca
u vrtlogu neodgonetnute vatre

crna mi joj crna gle u mozgu ptica
vazdan i svu noć pjesmu oglasaša
do smrti dalek, a vrebni nevidelicu
pretačem glave zvijezde i ponosno spavam
dok mislim, dok razgrčem: bice dan, bice
radosno nevrijeme, da zaplamte
naslage gorkog vazduha, u koji mozga svite
nevjerovatna zora, zemlja se okreće, pamte,
da pamte drunovi moju trudnu nogu,
daljino azurna haljino
da koje nikad neću, do koje od mogu ne mogu
dostići, tragam za svojom domovinom
i mislim, razgrčem: bice dan, razdržljeno svanuće
a zemlja se okreće, ne zaboravite: okreće
daljino plava haljino, zvjezdano portinuce
do svjetlosnog dna, do vjetrovite kuce
kud moja pamet od ne može neće

s m r t j e , naime , i z v j e s n a
evo trenutka očiglednog poraza svih mogućnosti,
postojanju a uzmernirem ovom vatrom, više neuvhvat-
ljivom groznicom; čovjek se mora opredijeliti
ali
sine sunca, tanka niti koja se kroz rskavicu pro-
plačiš
kojem vjetru
zablude na dalekoj katedrali zavijorenja
kojem uništenu

iz ove se kože mora
ali u koju
ali u čiju
ali u kakvu

skazaljke se moraju natjerati na
nod, neka vrijeće iznova i bučno, to je
najvažnije, iznova i bučno poteče
ali na koju stranu
ali u koju nutrinu
ali, zaboga, kojim rukama

rođena majko sagoreće mi lobanja
stekla se kuća, kost naprsla, žalopjaka
vrti oistar šiljak pod obrvu, materinstvo
okreće težak tačak, vrijeme se uspokojava
rođena majko sagoreće mi kuću
i gradina gdje prostor gradinari
besprostorno, dprodoreći se ukračavaju u ramena
zatvara se četni krug
u skamenjenu suštinu, u mojo
pristorstvo glavu gdje cvijet jedan
otronan pokusava, rođena
da se iskrade, majko
na čist vazduh, malo prostora
i bistrine da udalne
zemlja se u vjetar preoblači
unutrašnju stvarnost u sunce preobražava
razglabla je na razloge koji vide
i na crno voće koje ne gleda
stekla od zdinu i mahovine
ozidala se od slutnje da trskamo
kuću, ljebovanje moje, i gradina
rođena iz poslovice
u počas preselejavaju ljubavnju
od ove igru

sve što se steklo
sto se gučilo za crne dane
zrelim i sasi siromašne mudrosti
prevezdene ovitim plamenom
moje voljeno lane
razdržljeno niz kruv dinu požara
moje nemastiđeno imanje
zatđeno u pamoni
koja vatre nema a plamti

strah me je od teške kletve, strah me je od vatre
šta se to tamo zvjerini, tu na dnu misli, šunja
davio među srnama, vještico medu gatkama, zrela
višnjo razmađa dok se nebo suncem sapunu —
ko te to čuša? moje sure okotice
dok pupe pod nama trave stidljivo i nejako
gore se najljubavnije uništavaju ptice
moge protamno zavještanje, nedefinisanu varku
tamna od svjetlosti rumena od nevidelice

crveno i zeleno, ali ne ono crveno, ali mrtvo zeleno,
eve crne kandže pod noktima crveno i zeleno evo smrty
koja će sve sagorjeti crveno i zeleno vatre koja će
tmulim uništanjem u strašnu varku da te preobuče
crveno i zeleno crveno i zeleno uspraviše se dlake
na glavi tamno sjeme na goli vazduh iznješe to se
javlja iznutrice svaka po svoje dolazi vjetar tanke
prste ispruža ostre igle kroz bistrе zjenice provlači do
srača sad će doprijeti crveno i zeleno crveno i zeleno
ko će meni rebro iz razjapljenoj ponora dobaciti ko
će tebi bedro bijelo i sablasno nasmijati ko će rebru

glavu na zloguku jabuku nataći ko će bedru sunce iz
lukave mreže ispetljati ko će mutne zlorješi u sta-
meni mozak utisnuti crveno i zeleno crveno i zeleno
ko će prste iz tamne zemlje zlatnim rukama iskopati
i plućima ih na vidjelo otvoriti da crne marame za-
vijore ko će džigice i crne i bijele zagadene ovim
požarom otrivenim korenjem u svileme oblake zamoti-
tati će gusto klupko vatre kroz rascijepljeno tijeme
kroz tijesni prsten pod samim nebom ustrijeliti

jedan vrlo tvrd kamen raste nezamislivo
i ljubi napaćenu zemlju, ljubi je
sjevernim krovokom i strašnom snagom
uništavan, jedan vrlo tvrd kamen
neobuzданo otvara blistave pukotine
i ponovo ljubi zemlju

to nije kamen i nije vrlo tvrd još manje ljubi zemlju
to ludo sjeverno more to nije more i nije od paučine
ispreda tanke mreže razleže vittke javke
ribari gdje sve ne ribari svijela nigrđe nema
i jednu obalu ljubi obalu nikad nema
i jednu pjesmu pjeva pjesma je ulovljena
i jednu šumu nija šuma se sama povija
i jednu rijeku izvire rijeka se ne pretaje
i jedno brdo snijeva brdo se ne pomaće
i jednu obalu ljubi i jednu pjesmu pjeva
i jednu šumu nija i jednu rijeku izvire
i jedno brdo snijeva to smrt sijeva
iz kamena

zemlja se crni u zubima vremena
zemlja je bremenita vazduhom u plodnu kletvom
kletva se na vjetru kao trava povija
zemlja se rodno nija u bokovima
zemlja se crna gustom vazduhu otima
zemlja se jednom zvijezdom optereće
zemlja u sumaniju ptiču ulijće
zemlja se zarila u crni prostor
ugreza trula u sazežja

ako te stignem

ako te stignem rogove ču ti u trulu utrobu nabiti,
rogove, satkaču te da se same zvijezde začude, da se
vjetrovi zaprapaste, da se vremena u suludo kolo
uhvate i tu igru, smrtonosnicu, svoje crne ruke, u
bezumne kalije — a glomaznu vatrnu da zapale, ako
te stignem oprlići ti obrve, skratići ti jezik, zau-
daču te, da pidš, ako te stignem

ja ču biti smrt

ja ču biti smrt, blistavo uništenje pustinje, brod-
lomno skrnavljenje prostora kud se nije doprlo, samo-
zvanac u najtmajnijim provala magljanica iz svjet-
sti, iza mudrosti, ja ču biti smrt, neprevažidena opas-
nost, cvijet zatrovani stravičnom i nepoznatom mjesec-
činom, naknadno trajanje

ako te stignem

Zeleni pliš se presijavao, zeleno je bilo srebrnasto
i sedefasto. Pliš je bio haljina sa šljokicama i bez de-
kolte, nije bilo čak ni rupice kroz koju glumci vire
u gledalištu. Haljina se odjednom svlačila i tada je
mastiks zaplijuskivalo prve redove partera.

U gledalištu su bili i njih dvoje, nestrljivi kao da
su s one strane pliša, začuđeni zbg travnodušnosti
publike.

On je rekao: "Nismo uzelni program", a mislio je
na scenaristu koji ovaj trenutku zvoni, u sve gardero-
bove. Ona je glasno strahovala hoće li uhvatiti po-
slednji autobus, a bila je zburjena zbg svjetlosti koja
izvire iz zidova i zbg zidova koji su, radi nekog stila
obloženi konopcima.

Kad su se pogasila svjetla i pliš sunuo u visinu,
ona se skoro uplašeno privili uz njega, ruka je po-
trazio njegovu ruku, u devetom redu je neko počeo
da gunda zbg toga, ali oni nisu čuli.

On su gledali deo kuću i sto ispod jablana. Znali
su da je kuća od platna, možda i od sargije, da je sa
zadnje strane podputra šprajsevinom, koji manje po-
dipiru a više služe da bi glumci imali o šta da se sa-
pliču; znali su da je jablan od kartona i jednim delom,
možda, od šperloče, a ipak je to odavde izgle-
đalo i stvarno i masivno, jer u velikom teatru dru-
gačije i ne može da bude.

Kraj rampe je neko govorio: "Gle koliki su mu
brkovi porasli... Smešni brkovi... Kod Ostrovske
u jednom komadu postoji čovek sa velikim brkovima
i malim sposobnostima. To sam ja..."

On se osmehnju.

Nekada je i sam nosio takve brkove, davno još,
kad je u gimnaziji glijino, i njemu su leplili velike
brkove. Iznosio ih je krišom posle predstave i stavljao ih
pod nos čim bi stigao na korzo. Devojice bi se
najpre uplašile, potom nasmejale — i bar su često o
njemu govorile.

Kao statista je crtao brčice sve dok mu jednog da-
na kolega nije rekao: "Levi brk ti se obrisao." Nije
bilo vremena da ga ponovo nacrta, pa je obrisao i
desni. Na sceni se pojario — ipak sa levim i statisti-
rija se slatko smejava.

Tako je to po manjinu kućama.

Ovdje su brkovi bili solidno prilepljeni... Ovdje je
besna oluja i munje su štale po rukvandu, besmis-
lene munje kad je oluja u dušemu, bliže rampi... Svi

OSMOM REDU

novica mitić

MILE SKRACIC tragovi I, 1962. (ulje)

